

Szorongás-stációk

Perovics Zoltán Artopédlandia Művészetellenes-antiművészetellenes-művészeti meditációs objektumairól. Vajdasági Kortárs Képzőművészeti Múzeum, 2019

Hogy azonnal leszögezzem: ezek a meditációs objektumok színpadi kellékek is egyúttal. Most megpróbálok, amennyire tőlem telik, ettől a ténytől elvonatkoztatni.

Az első, oldalsó falon – ha nem tévedek – Hamvas-szövegek köszöntenek bennünket. A szemközti falon pedig három nyelven magyarázó szöveg arról, mi is az, hogy metanoiaartopédlandia. Hadd ne idézzem, elég, ha csak felsorolom az „összetevőket”: art, ortopédia, land, land-art, metanoia.

Maga a kiállított anyag túpontosan nyilván van tartva és élénk van tárva, például *Menyasszony-vőlegény WC-papírból* (ahogy az ösz-szes emberi figura is) *babakocsival, törött ágacskával megtámasztott képkeretben*. Akad itt még egy lapos üvegcsé és pohár is, ha a bizzar, statikusba fagyott jövőendő házások esetleg meg akarnák kínálni valamivel a nem létező násznépet.

Nézzük a *Bambuszlábakon álló öntött vécéülőke tükörrel, borotvával, szappannal és pamaccsal* című munkát. A „legszószerintebben” azt ábrázolja, amit leír.

Vagy például a *Törött esernyő bőrönddel*, ahol valóban azzal találkozhatunk, ami le van írva (plusz egy újrahasznosított papírból megálmodott emberkével).

Netán a *Lebegő uszadékfa, sérült ágvégén fehér vászonkötéssel*: pontosan az, ami.

Ha azonban elvonjuk tekintetünket a lakonikus címekről, és engedjük a saját, tulajdon pszichotripjeinket, akkor kapjuk meg azt, ami miatt egyáltalán létezik olyasmi, hogy művészet.

Az egész tárlat ugyanis szinte fáj.

Halál-, szenvedés- és iszonyillata van, vaskos szorongáscsomagokkal és félelemburkokkal megtoldva, bebegyolálva.

Gondolhatunk nagyon sokféle: a második világháborúra és a KZ-lágerekre, vagy akár az elsőre (mármint világháborúra), az ötvenes évek különféle Gulagjaira, az állandó menekülés tudatára, a rettegetésekre, a bujkálásokra, vagy akár az erőszakos halálra (például jusson eszünkbe a gázkamrára asszociáló üvegcúp, vagy a csecsemőkelengyébe szisztematikusan újra- és újralövő géppisztolya).

Érdemes azon is elgondolkodni, hogy – noha a kiállítás egésze papírdarabokkal van megszórva, kizárólag az emberek (vagy humanoidok?) és a zászlók vannak WC-papírból.

Vagy akár azon is elmerenghetünk, mennyit ér egy élet, mondjuk a bábszínházszerű objektumon a keménykalapok sorával, vagy akár azon, mennyit ér a kollektív emberiség, ahogy például a *Kisszéken álló csernobili fiú, lebegő koporsóval* című mű előtt állva, ahol mondjuk, ha nincs is kötél a gyerek nyakán, azért egész bátran odaképzeltetjük, és már csak a széket, amin áll, kell kirúgni alóla. Vagy a másik változat: a lebegő koporsó beletalál az arcába, és van akkora a koporsó, hogy kiütné, mint a legdurvább bokszmeccsen, a tetőtől talpig feketére mázolt fiút.

Esetleg szemléljük meg a miniatűr ketrecek: ki tudja, ha valaki átlépné a küszöbüket, nem záródnának-e le hermetikusan. Vagy vegyük a *Semmibe vivő miniatűr létraszerűségeket...*

A sérült ágak is megérinthetnek bennünket, hiszen gézbe burkolt sebeik valósággal pulzálnak a fájdalomtól.

Ne felejtsük ki a második világháborúban elhurcolt rabbinak emléket állító objektumot sem... Hadd ne folytassam a felsorolást.

Az egész tárlatot belengi a már említett szorongás, és valami ismeretlen, kellemetlen érzés, ami talán a bűntudat és valamiféle visszafafojtott pánikszerű érzéskavalkád lehetne. Hisz ki tudja, mikor kerülünk akár az áldozat, akár a hóhér szerepébe. Ehhez tükröt tartani azért nem semmi: hisz nem is olyan rég felénk voltak háborúk.

És itt eljátszok a gondolattal: a szembeállított tükrök sokszorosításával torzítva fájdalom-elszenvedő és fájdalomkókozó valahol meg-sokszorozódva és a végtelenbe veszve összeér, WC-papír szívből, szemből, bőrből, esetleg lélekből konstruálva. Végül is bármelyikünk bármelyik lehet a számtalanból... ha úgy jön ki a „lépés”. Legfeljebb annyit fűzhetek az egészhez:

És végül: ki az, aki esetleg kirángathatna ebből a helyzetből? Godot nem, mert nem jön, pedig annyira várjuk. Fortinbras? Csak újradszlethezné az egészet. Nem, ide minimum egy tucat Hundertwasser-klón kellene, aki makacsul hisz még abban, hogy a világ gyógyítható, javítható.

Modernizációs minták és kísérletek a magyar irodalomban II.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia közös programjaként 2018. december 13–14-én a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia Újvidéki Tagozata, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézet Modern Magyar Irodalmi Osztály és a Híd folyóirat konferenciájának előadásai.

